

ՄԻԱՍՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱՌ ԶԷ ...

Ահաւասիկ բառ մը, որ ազգային առումով՝ առափնութիւն կը բուրէ եւ կը հրապուրէ ամէն հայրենասէր ու խաղաղասէր հայու սիրտը:

Ինչպէս գիտութիւնը իր նիւթեղէն նկարագրով չի կրնար ըլլալ, թէ՛ բարոյական եւ թէ՛ անբարոյական, այնպէս ալ միասնականութիւնը չի կրնար ըլլալ, թէ՛ կեղծ եւ թէ՛ անկեղծ, այլ պէտք է հարազատօրէն ցուցնէ իր բնութիւնը:

Գիտութիւնը՝ իր գիտելով կը կարծրացնէ մարդկային իտէալները ու կը վերածէ մարդը մեծադի կտորի մը անշունչ ու անզգայ:

Մինչդեռ միասնականութիւնը՝ իր միահաղոյն սիրով կը կոփէ հայուն նկարագիրը ու կ'ազատագրէ զայն մոլեռանդ համոզումներէ:

Միասնականութեան ի՛նչ թելադրական դասեր կրնանք քննել երկնքի թռչուններէն, որոնք գիւնուորական կարգապահութեամբ՝ երամ երամ կը թռչին ու չէ՛ տեսներ թռչուն մը, որ իր խումբէն քաժնուի եւ հակառակ ուղղութիւն բռնէ:

Նոյնպէս երկրի ամենէն աննշան շնչաւորները, մրջիւններն ու մեղունները, միասնականութեան ի՛նչ օրինակելի ընթացք կը ցուցաբերեն ու կը տպաւորեն մեզ իրենց նախանձելի համագործակցութեամբ:

Մի՛ գարմամբ, եթէ ըսեմ, թէ մարդկային մարմինն մէջ մահացու հիւանդութիւններ սերմանող մանրէներուն մէջ անգամ ամենասերտ համերաշխութիւն կը տիրէ:

Միայն բանաւոր մարդն է, որ կ'ըմբոստանայ Աստուծոյ սիրոյ օրէնքին դէմ եւ կ'անտեսէ Անոր բարի կամեցողութիւնը:

Հայ մը կամ կազմակերպութիւն մը

որ չուզեր հասկնալ միասնականութեան կենսական անհրաժեշտութիւնը եւ նկուն ու նսեմ նկատումներով կը վտանգէ ազգային ազնուագոյն նպատակներ, իր այդ եպերելի վարմունքով չի կրնար խուսափիլ հասարակաց զգացումին մտրակումներէն:

Ժամանակն է, որ ամէն բանիմաց ու ողջամիտ հայ հասկնայ ու գնահատէ սա մեծ իրականութիւնը, թէ միայն միասնականութեան գաղափարով գօտեպնդուած կարող է հայութիւնը իրագործել ազգային ամէն նուիրական նպատակ՝ աշխարհի այս շփոթ ու դժնդակ ժամանակներուն մէջ:

Մեծ արուեստ է մարդուն համար գիտնալը, թէ ի՞նչ պէտք է առնէ կեանքէն եւ ի՞նչ պէտք է տայ կեանքին: Այլապէս կը վտանգէ իր գոյութիւնը եւ կը դառնայ անյագուրդ նիւթապաշտ մը:

Այս օրերուն՝ ոչ ոք կրնայ սիրուիլ եւ օգտուիլ ուրիշէ մը, եթէ իր սիրոյ զգացումին հետ չցուցաբերէ բան մը, որ հատուցումը ըլլայ իր ընդունած բարիքներուն:

Ցաւալի է, որ մեր ազգային բարքերուն մէջ այսօր՝ կը քացակայի այդ սէրը եւ այդ պատճառով հանրօգուտ նպատակներ քաջալերութիւն չեն գտներ ու կը քայքայուին:

Սխալած չեմ ըլլար, եթէ ըսեմ, թէ ո՛րքան անյաղթահարելի իրողութիւն մըն է հայուն անմիաբանութիւնը, նոյնքան անյաղթահարելի կը թուին միասնականութեան նամբան խոչընդոտող բարդութիւնները:

Երբ միասնականութեան մասին կը խօսինք, պէտք է մեր խօսքերը ըլլան մտածուած ու չափուած: Պէտք է գտնենք ու գործածենք շիտակ բառերը, որ հոգիները

ջերմացնեն եւ ոչ թէ յոգնեցնեն եւ յուսահատութեան մատնեն:

Եթէ մինչեւ այսօր՝ հայութեան սրտին այդ կարօտաբաղձ բառը՝ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ՝ չկրցաւ հասարակաց զգացումին մէջ արմատ բռնել, միակ ու գլխաւոր պատճառը՝ հայուն անտարբերութիւնն է, եւ ասոր հետ ազուցուող ... փառատենչութիւնը:

Տասնամեակներէ ի վեր, աշխարհական եւ հոգեւորական ղեկավարներու ատամներուն տակ թգփուած այդ եղբարքիս ԲԱՌԸ, կ'երեւայ, թէ դեռ երկար ժամանակ անջրպետին մէջ երախայի պէս պիտի օրօրուի, մինչեւ որ Թրիստոսի երկրորդ գալստեան օրը վայրէջք կատարէ հոգիներուն մէջ:

Երջանկայիշատակ Վազգէն Ա. Կաթողիկոսը՝ իր վերջին այցելութեան, երբ Գալիֆօրնիա կը գտնուէր, հոգեւորականաց ժողովին մէջ ըսի Նորին Սրբութեան, թէ Մոնթեպելոյի Ս. Խաչ եկեղեցին Կիրակի պատարագի միջոցին կատարած է իր անուան յիշատակութիւնը:

- Ատիկա բան մը չի նշանակեր. եղաւ իր կտրուկ պատասխանը:

Կարելորդ՝ եկեղեցիներու միութեան, Բռնագրաւուած Թեմերու վերադարձն է Ս. Էջմիածնի նուիրապետական Իշխանութեան եւ ոչ թէ զոյգ կաթողիկոսներու անուան յիշատակութիւնը:

Կը մտածեմ հիմա՝ թէ որքա՛ն աւելի պիտի նպաստաւորուէր տարասփիւռ հայութիւնը, բարոյական, հոգեկան, ազգային բարիքներով, եթէ վերջնապէս դադրէր իր կեանքը ժխորող գործերուն կոկոռը եւ անոր տեղ խաղաղասէրներու հոգիին մէջ՝ արձագանգ գտնէր միասնականութեան հոգեպարար մեղեդին:

Անոնք, որ ներկայիս կը խօսին միասնականութեան մասին, եթէ բարեհաճին լռել եւ խօսին անոնք միայն, որ լուրիւն կը պահեն, վստահօրէն միասնականութիւնը

կը գտնէ իր լուծումի դիրքին ու շիտակ նամբան:

Որովհետեւ, յանուն միասնականութեան բարբառող ղեկավարներու փառատենչութիւնը՝ բացայայտ կ'երեւայ ամէն պայթուցիկ բառի տակ, որ կը հակասէ նշմարտութեան:

Հայ ժողովուրդին դարաւոր անմիաբանութիւնը՝ այս դժուար ժամանակներուն՝ արգաւանդ հող գտած է մեր ազգային բարբերուն մէջ եւ հազարամեակներու ընթացքին, փոխանակ արմատները ամփոփելու, անպարագրելի տարածք տուած է ատոնց:

Երկու կամ երեք հայեր, երբ իրարու ղուկ կու գան ու կը բանավիճին, համոզումներու այնպիսի կարծրութիւն մը կը յայտնաբերեն, որ կարելի չէ անոնց բանականութեան՝ զգաստութեան կոչ ընել եւ եղբայրասիրութեան զեղումներու մէջ ընդլուզել զանոնք:

Հայուն եւր՝ բոլորովին տարբեր է ուրիշ ժողովուրդներու եսերէն: Ոչ կը տկարանայ, ոչ կը նուագի, ոչ կը տժգունի եւ ոչ ալ վայրէջք կու տայ իր մեծամոլութեան: Արծուեթօնի կը սլանայ եւ իր փառքը կը փնտռէ ցնորատեսութեան մէջ:

Այս կամակոր եսն է, որ լայն բացաւ մեր կեանքին առջեւ՝ հսկայ դարպասները անպատում արհաւիրքներու եւ աննկարագրելի զուլումներու:

Այս անբարտաւան եսն է, որ ծնունդ տուաւ անմիաբանութեան ժանտախտին, որ լարած է հայը հայուն դէմ, եկեղեցին եկեղեցիին դէմ, կուսակցութիւնը կուսակցութեան դէմ, յարանուանութիւնը յարանուանութեան դէմ: Եւ այս հայավնաս հակամարտութիւններու պայքարը՝ հայ ժողովուրդի կեանքին հետ զուգորդուած, դադար պիտի չ'առնէ ոչ մէկ ժամանակ:

Միասնականութիւնը կու գայ ու կը հաստատէ իր ոսկեծոյլ գահը հոգիներու

մէջ այն ատեն միայն, երբ հայութեան սրտին մէջ որջացած անմիաբանութեան որոմը ի սպառ կը չորնայ ...:

Վստահօրէն շատ դիրքին լուծում կը գտնէին մեր ազգային միութիւնը պառակտող բոլոր հանգուցային հարցերը, եթէ ամէն իրաւ հայ մօտենար ուրիշ հայու մը փոխադարձ իրաւունքներու նանաչումով:

Ունինք ազատ ու անկախ հայրենիք մը միասնականութեան կրանիթէ ուժին յենած եւ պայքարող հայութիւն մը ինքնապաշտպանութեան պատնէշին վրայ ողջակիզուելու յօժար: Ի՞նչ կ'ուզենք ասկէ աւելի գերազանց սպառազինում, ցրուելու համար հայրենի երկինքէն սեւաթոյր ամպերը:

Եթէ կ'ուզենք փայլ տալ մեր կեանքին, վարկ ու վստահութիւն տալ մեր անունին եւ անկեղծ բարեկամներ շահիլ ժողովրդային խաւերու մէջ, պարտաւոր ենք ըլլալ սիրոյ եւ միասնականութեան ջահակիրները ամէն տեղ ու ամէն առթիւ:

Հասկնալ եւ հասկցուիլ, այս պէտք է ըլլայ մեր տեսականը կեանքի թոհուրոհին մէջ: Անշուշտ՝ միշտ պիտի գտնուին մարդիկ ամէն շրջանակի մէջ, որոնք պիտի չհասկնան մեզ եւ պիտի ուզեն մեր բարի տրամադրութիւնները անգօսնել կամ շահագործել: Պէտք է սակայն անմիջապէս գինաթափ ըլլանք եւ ներամփոփուինք մեր ինքնութեան մէջ:

Ընկերութիւնը միայն շահագործող եւ անձնակեդրոն տարրերէ չէ բաղկացած: Ստուար է թիւը բարեմիտ գոհաբերողներու, որոնք հասարակութեան բարոյական վերելքին համար բոլորանուէր կը գոհուին: Աշխատինք գտնել ու հասկնալ մարդկային դասակարգը եւ վստահ եղէք, մեր կեանքը անոնց կեանքին գուգորդելով՝ միասնականութեան բոլոր նամբաները պիտի բացուին մեր նպատակներուն առջեւ:

Համագործակցութիւնը կրկնապատիկ պարտք կը դնէ մեր վրայ, որ մօտենանք ու հասկնանք զանոնք եւ մեր սէրը եւ օգնութիւնը տալով անոնց, փրկենք վերջնական կորուստէ:

Հայ ժողովուրդին բարոյական եւ իմացական մեծութիւնները, որ մեր հալածական կեանքին երկնակամարը դարձուցած են աստեղագարդ եւ որպէս համաստեղութիւն՝ յաւերժալոյս պայծառութեամբ կ'երեւան մեզի, ճշմարտապէս անոնք են սիրոյ առաքեալները եւ հայութեան փառքերը, որոնց սիրտը բոպէ մը դադար չառաւ իրենց եղբրաբայիս ժողովուրդին համար տրոփելէ:

Խոստովանինք, որ մեր հայու խիղճը քարացած է ու չենք շարժիր, երբ ժամանակի անդոհալի դէպքերը կը ստիպեն, որ ազգովին շարժինք. չենք միաբանիր՝ երբ պարագաները կը պահանջեն, որ միասնականութիւն ցուցադրենք օրհասական մարտահրաւերներու դիմաց:

Միասնականութիւնը հայուն համար պէտք է ըլլայ իր իմաստէն պարպուած բառ մը կամ պարզ մատուցում մը, այլ՝ հերոսավայել գոհողութիւն մը, որ հայրենիքի ներկայ աննախընթաց տագնապին դիմաց հերոսացնէ զինք եւ իր սիրտը բանայ այնքան լայն, որ հաշիւը եւ վարանումը չկարենան միջամտել:

ՎԱՐԴԱՆ Ա. ՔԶՆՅ. ՏԻԼԿԵՐԵԱՆ